

OBSAH

Předmluva	5
Autoři	12
Slovo úvodem	13
1 Fyziologie spánku (K. Šonka)	
1.1 Úvod	14
1.2 Fenomenologie	15
1.2.1 Stadia spánku	15
1.2.2 Architektura nočního spánku – proporce jednotlivých stadií	17
1.2.3 Architektura spánku – spánkové cykly	18
1.3 Vegetativní funkce ve spánku a při bdění	19
1.4 Význam spánku	21
1.4.1 Konzervace energie	21
1.4.2 Restaurace tkání	21
1.4.3 Usnadnění mnestických (nebo amnestických) procesů	23
1.4.4 Prověření regenerace mozku v předchozím NREM spánku	23
1.4.5 Ontogenetické teorie	24
1.5 Fyziologie řízení spánku a bdění	24
1.5.1 Bdělost	24
1.5.2 NREM spánek	26
1.5.3 REM spánek	26
1.5.4 Hypnogenní působky (látky s hypnogenním účinkem)	27
1.5.5 Cirkadiánní řízení spánku	27
2 Vyšetřování poruch spánku a bdění (K. Šonka)	
2.1 Úvod	34
2.2 Přehled metod	34
2.2.1 Anamnéza	34
2.2.2 Škálování a záznamníky	35
2.2.3 Psychometrické hodnocení spavosti	35
2.2.4 Observace při hospitalizaci	35
2.2.5 Polysomnografie	35
2.2.6 Aktigrafie (aktografie)	36
2.2.7 Elektrostatická matrace (Static charge sensitive bed)	36
2.3 Polysomnografie	36
2.3.1 Základní parametry	37
2.3.2 Metoda registrace	37
2.3.3 Metoda popisu (interpretace)	39
2.3.4 Prostředí registrace	42
2.3.5 Varianty polysomnografie	42
2.3.6 Digitální polysomnografie a automatická analýza	42
2.4 Hodnocení – kvantifikace nadměrné denní spavosti	44
2.4.1 Test mnohočetné latence usnutí (Multiple sleep latency test – MSLT)	44
2.4.2 Test udržení bdělosti (Maintenance of wakefulness test – MWT)	45
2.4.3 Jednorázové vyšetření denního (odpoledního) spánku	46
2.5 Spánek u dětí v prvním roce života (K. Paul)	46

2.6.1	Spánková polygrafie u dětí nejmladšího věku	47
2.6.2	Vývoj spánku v 1. roce	51
3	Současná klasifikace poruch spánku (S. Nevšimalová)	
3.1	Úvod	56
3.2	Mezinárodní klasifikace poruch spánku – stručný přehled	58
3.3	Mezinárodní klasifikace nemocí – MKN 10	65
3.4	Diagnostický manuál duševních chorob – DSM IV	66
3.5	Klasifikace poruch spánku a bdění, použitá v klinické části knihy	66
4	Insomnie (K. Šonka)	
4.1	Úvod	67
4.1.1	Definice	67
4.1.2	Epidemiologie	67
4.1.3	Kvantifikace insomnie	68
4.2	Stručný návod k praktickému postupu u insomnie	68
4.2.1	Postup u transientní (přechodné) a krátkodobé insomnie	69
4.3	Vyšetření u insomnie	70
4.4	Systematika poruch spánku projevující se insomnií	71
4.5	Dyssomnie	72
4.5.1	Poruchy spánku z vnitřních příčin	72
4.5.2	Poruchy spánku z vnějších příčin	81
4.5.3	Poruchy cirkadiánní rytmicity	89
4.6	Parasomnie	89
4.7	Poruchy spánku při psychiatrických a somatických onemocněních	89
4.7.1	Poruchy spánku při psychiatrických chorobách	89
4.7.2	Poruchy spánku při neurologických chorobách	90
4.7.3	Poruchy spánku při neneurologických somatických onemocněních	90
4.8	Hypnotika	90
4.8.1	Historický úvod	90
4.8.2	Vlastnosti hypnotik	91
4.8.3	Skupiny látek nejčastěji používané k navození spánku	93
5	Nadměrná denní spavost (S. Nevšimalová)	
5.1	Úvod	99
5.1.1	Charakteristika a základní klasifikační kritéria	99
5.1.2	Epidemiologie	100
5.1.3	Objektivizace zvýšené denní spavosti	100
5.2	Narkolepsie	100
5.2.1	Patofyziologický podklad a etiologie	101
5.2.2	Věk vzniku a klinické projevy onemocnění	102
5.2.3	Charakteristika osobnosti	108
5.2.4	Průběh onemocnění a prognóza	109
5.2.5	Polysomnografické vyšetření	110
5.2.6	Diagnostická kritéria	111
5.2.7	Léčba	111
5.3	Hypersomnie	112
5.3.1	Idiopatická hypersomnie	113
5.3.2	Rekurentní (periodická) hypersomnie	115

5.3.3	Jiné formy hypersomnií	116
6	Respirační poruchy ve spánku (K. Šonka)	
6.1	Historický úvod	121
6.2	Choroby s poruchou ventilace při spánku – základní přehled	122
6.3	Ronchopatie – chrápání	123
6.3.1	Historie a epidemiologie	123
6.3.2	Základní symptomatologie a popis	123
6.3.3	Patofyziologie chrápání	124
6.3.4	Faktory ovlivňující chrápání	124
6.3.5	Důsledky prosté ronchopatie	125
6.3.6	Diagnostika	125
6.3.7	Léčba chrápání	126
6.4	Spánkový apnoický syndrom	126
6.4.1	Definice	126
6.4.2	Epidemiologie	127
6.4.3	Základní symptomy	127
6.4.4	Ostatní symptomy	128
6.4.5	Fyzikální nález	128
6.4.6	Patofyziologie obstrukčních apnoických pauz	131
6.4.7	Patofyziologie centrálních apnoických pauz	131
6.4.8	Patofyziologické souvislosti SAS	133
6.4.9	Vyšetření při podezření na SAS	135
6.4.10	Léčba SAS	138
6.4.11	SAS ve stáří	145
6.4.12	Syndrom spánkové apnoe u dětí (S. Nevšimalová)	145
6.5	Syndrom zvýšeného odporu v horních cestách dýchacích	146
6.6	Spánek při chronické obstrukční chorobě bronchopulmonální	147
6.7	Spánek při restriktivních chorobách plicních	148
6.8	Dechové poruchy vázané na spánek u novorozenců a kojenců a syndrom náhlého úmrtí kojenců (S. Nevšimalová)	149
7	Poruchy cirkadiánní rytmicity (S. Nevšimalová)	
7.1	Úvod	158
7.2	Syndrom změny časových pásem (jet lag syndrom)	158
7.3	Směnný provoz a poruchy cirkadiánní rytmicity	159
7.4	Dysfunkce časového pacemakeru a poruchy cirkadiánní rytmicity	161
7.4.1	Syndrom zpožděné fáze (phase delay)	161
7.4.2	Syndrom předsunuté fáze (phase advance)	163
7.4.3	Nepravidelný 24h rytmus	164
7.4.4	Stabilní rytmus odlišný od 24h cyklu	164
8	Parasomnie (S. Nevšimalová)	
8.1	Úvod	168
8.2	Parasomnie vázané na NREM spánek	168
8.2.1	Somnambulismus	168
8.2.2	Pavor nocturnus (sleep terrors)	171
8.2.3	Enuresis nocturna	173
8.2.4	Bruxismus	175

8.2.5	Jactatio capitis	176
8.2.6	Noční paroxysmální dystonie	178
8.3	Parasomnie vázané na REM spánek	178
8.3.1	Noční děsy s vazbou na REM spánek – noční můry (nightmares)	178
8.3.2	Poruchy chování vázané na REM spánek (REM sleep behavior disorder)	179
8.3.3	Spánková obrna	180
8.3.4	Jiné formy parasomnií REM spánku	182
8.4	Mimovolné pohyby či jiné poruchy spánku	183
8.4.1	Hypnagogické záškuby (sleep starts, Hypnagogic jerks, hypnic jerks)	183
8.4.2	Mluvení ze spánku – somnologie (sleep talking)	184
8.4.3	Spánková opilost (sleep drunkenness)	184
8.4.4	Noční křeče v lýtkách (nocturnal leg cramps, nocturnal leg pain)	185
9	Poruchy spánku a bdění při neurologických chorobách (K. Šonka)	
9.1	Úvod	187
9.2	Degenerativní onemocnění CNS	187
9.2.1	Parkinsonova nemoc	188
9.2.2	Olivopontocerebellární degenerace	189
9.2.3	Huntingtonova choroba	189
9.2.4	Progresivní supranukleární obrna	190
9.2.5	Alzheimerova choroba	190
9.2.6	Fatální familiární insomnie	190
9.2.7	Shy Dragerova nemoc	191
9.3	Nemoci s ložiskovou lézí CNS	191
9.4	Neuromuskulární nemoci	192
9.5	Porucha spánku po kraniocerebrálním traumatu	194
9.6	Bolesti hlavy	194
9.7	Poruchy spánku u degenerativních a metabolických onemocnění dětského a adolescentního věku (S. Nevšimalová)	194
10	Epilepsie a spánek (S. Nevšimalová)	
10.1	Úvod	200
10.2	Epilepsie s vazbou klinických záchvatů na spánek či probouzení	201
10.2.1	Generalizované tonicko-klonické záchvaty	201
10.2.2	Parciální záchvaty s elementární nebo komplexní symptomatologií	202
10.2.3	Idiopatické parciální záchvaty dětského věku	203
10.2.4	Benigní juvenilní myoklonická epilepsie	205
10.3	Elektrický status epilepticus vázaný na noční spánek	209
10.4	Aktivace spánkem a spánkovou deprivací v diagnostice epilepsie	210
11	Poruchy spánku u duševních poruch dospělého věku (P. Smolík)	
11.1	Demence	215
11.1.1	Poruchy spánku u demence	216
11.1.2	Léčba poruch spánku u demence	217
11.2	Delirium	217
11.2.1	Poruchy spánku u deliria	218
11.2.2	Léčba poruch spánku u deliria	218
11.3	Duševní poruchy a poruchy chování vyvolané účinkem psychoaktivních látek	218
11.3.1	Poruchy spánku u požívání psychoaktivních látek	219

11.3.2	Léčba poruch spánku souvisejících s psychoaktivními látkami	220
11.4	Schizofrenie	221
11.4.1	Poruchy spánku u schizofrenie	221
11.4.2	Léčba poruch spánku u schizofrenie	222
11.5	Akutní a přechodné psychotické poruchy	222
11.5.1	Poruchy spánku u akutních a přechodných psychotických poruch	223
11.5.2	Léčba	223
11.6	Poruchy nálady (afektivní poruchy)	223
11.6.1	Poruchy spánku u poruch nálady	223
11.6.2	Polysomnografické vyšetření u poruch nálady	225
11.6.3	Diferenciální diagnóza	226
11.6.4	Léčba poruch spánku u poruch nálady	226
11.6.5	Hypotézy o vztahu spánku a poruch nálady	228
11.7	Úzkostné poruchy	230
11.7.1	Poruchy spánku u úzkostných poruch	230
11.7.2	Polysomnografické nálezy u úzkostných poruch	231
11.7.3	Léčba	231
11.8	Poruchy příjmu jídla	232
11.9	Neorganické poruchy spánku	233
11.10	Sexuální dysfunkce	233
11.11	Somatoformní poruchy	234
11.11.1	Poruchy spánku u somatoformních poruch	234
11.11.2	Léčba	235
11.12	Poruchy osobnosti	235
11.12.1	Poruchy spánku u poruch osobnosti	235
11.12.2	Polysomnografická vyšetření	236
11.12.3	Léčba	236
11.13	Návykové a impulzivní poruchy	236
11.14	Poruchy pohlavní identity	236
11.15	Poruchy sexuální preference	237
12	Spánek a sex (J. Zvěřina)	
12.1	Erotické sny	241
12.2	Noční poluce a noční erekce	242
12.3	Noční penilní tumescence (NPT)	242
12.4	Nepříjemné (bolestivé) noční erekce	243
	Přehled použitých zkratk	245
	Přehled obrázků	246
	Rejstřík	247